

2. Duygusal İfade Edici Olma

Duygusal İfade
Edici Olma

1

Kabullenme

2

Keyif Alma

3

Sıcak Olma

4

Sözel Pekiştireç
Kullanma

5

Duygusal İfade Edici Olma

Duygusal ifade edici yetişkin davranışı, yetişkinin çocukla iletişim kurma eğilimini ve çocuğa ynelik duygusal tepkilerini içermektedir.

Duygusal ifade edici yetişkin davranışında; yetişkinin çocukla iletişim kurarken vücut dilini, sesini, yüz ifadelerini tutarlı olarak çocukla iletişim kurmak ve duygularını çocuğa aktarmak için kullanması beklenmektedir. Yetişkin etkileşim süresince duruma göre değişen ve duygularını yansıtan yüz ifadelerini, ses tonunu kullanır ve canlı bir etkileşim ortamı yaratır.

Kabullenme

Kabullenme, yetişkinin çocuğun istek ve beklentilerini karşılamaktan ziyade öncelikle onun hali hazırdaki davranışlarını sözel ve sözel olmayan davranışlarla onaylamasıdır. Başka bir ifade ile kabullenme; çocuğun davranışlarını değerli ve anlamlı görmektir.

Kabullenme, yetişkinin çocuğu ve çocuğun yaptıklarını kabullenen ve onaylayan iletişim ve davranışlarını kapsamaktadır.

Kabullenme, ocuğun etkileşimde bulunması için **“beklenti içinde beklemeyi”** gerektirmektedir. Çocuğun bir etkileşim başlatması ile birlikte yetişkin daha az konuşarak çocuğun daha fazla konuşmasına fırsat sağlamaktadır. Böylece, yetişkin çocuğun davranışlarını kabullendiğini bir nevi sözel veya sözel olmayan davranışlarla göstermektedir.

Kabullenmede, oyun ya da etkinlik süresince çocukla kurulan etkileşim sırasında yetişkinden çocuğun eylemlerini uygun ve değerli bulduğunu iğeren sözel ve sözel olmayan yaklaşımlar/davranışlar sergilemesi beklenmektedir.

Yetişkinin öneri ve istekleri çocuğun eylem ve iletişimini destekleyici yönde olup, çocuğun daha etkili olmasına yardımcı olacak türdendir.

Kabullenici yetişkin davranışı sergileyen bir yetişkin, çocuğu yapabildikleri için onaylarken, henüz yapamadıkları konusunda onu desteklemektedir.

Etkinlik içerisinde yetişkinin başını onaylar şekilde eğmesi, **"Ne kadar büyük bir kule yaptın, çok uğraştın ve başardın, bence bir sonraki kule daha da yüksek olacak."** vb. ifadeleri çocuğu onaylayan, onun yaptıklarını ve çabalarını değerli bulan ifadelere örnek olarak verilebilir.

Buna karşılık, **"Yapamazsın, o öyle olmaz, o senin için zor, bırak ben yapayım, öyle değil."** şeklinde sürekli çocuğun yaptığı şeylerden memnun olmadığını belirten ve çocuğu desteklemeyen davranış biçimi ise kabullenmeyen, hatta reddeden bir tutuma örnek olarak verilebilir.

Keyif Alma

Keyif alma, çocuklarla kuracağınız etkileşimler sırasında çocuğun sergilediği davranışlara ve tepkilere ilişkin gösterdiğiniz memnuniyet derecesi olarak tanımlanabilmektedir. Bir başka deyişle, çocuğu izlemekten değil onunla birlikte vakit geçirmekten duyulan memnuniyete karşılık gelmektedir. Bunun dışında keyif alma; çocukla kurulan etkileşimde eğlenme, sürprizler, şakalar yapma, rahat ve keyifli bir etkileşim ortamı yaratma demektir.

Yaşasın!
Ne kadar güzel
rengarenk bir
tren yaptık...

Keyif almayan bir yetişkin orada olmaktan memnun olmadığını hissettirecek davranışlar sergileyebilir. Örneğin; sürekli saate bakarak, ara sıra cep telefonu ile ilgilenerek, çevresindeki diğer kişilere laf atarak, çocuğa dönüp **"Hi, ne dedin?"** vb. şekilde onu dinlemediğini düşündürecek davranışlarda bulunarak çocuklarla birlikte olmaktan keyif almadığını hissettirebilir.

Keyif almayan bir yetişkin kısaca "oyun oynamayı" bir iş olarak görüyor olabilir.

Keyif alan bir yetişkin ise, çocukla kurulan etkileşim sırasında çocuğa hoş, beklenmeyen sürprizler, şakalar yapar, ona sık sık memnuniyetini gösterir ve canlı bir etkileşim ortamı yaratır. Keyif alma sürecinde, rahat ve sıcak bir ortamda çocukla birlikte eğlenme söz konusudur.

Oyun oynamak her iki taraf, yani hem çocuk hem yetişkin için eğlencelidir. Çocuğu izlemek değil, çocukla birlikte oynamak söz konusudur.

Tüm çocuklar yetişkinlerle kurdukları etkileşimler sırasında yetişkinin kendisi ile birlikte olmaktan keyif alıp almadığını hissetmektedir. Dolayısıyla, çocuğun etkinliğini ya da oyununu izlemekten ziyade çocuğa onunla birlikte olmaktan keyif aldığınızı hissettirmeniz önemlidir. Bu sağlandığında çocuğun etkinliğe katılım süresi de artırılmış olacaktır.

Sıcak Olma

Sıcak olma; yetişkin-çocuk etkileşiminin kilit noktalarından biridir. Sıcak olma; yetişkinin sevgisini, şefkatini, kısacası olumlu duygularını çocuğa nasıl aktardığını içermektedir.

Bu aktarım sevgi ifade eden sözcükler aracılığıyla olabileceği gibi; saç okşama, öpme, sarılma, şefkat gösterme vb. davranışlar ya da ses tonu ile de gerçekleştirilebilir.

Tüm küçük çocuklar öğretmenlerine karşı hayranlık, korku ve yakınlık gibi duyguları bir arada yaşayabilmektedir. Bazen sıcak bir ses tonu, bir okşayış, dokunuş ve sevgi dolu bir söz, çocuklar için çok değerli olabilmektedir. Okul öncesi öğretmeni, bu sıcaklığı en iyi dengeleyen öğretmenlerden biridir.

Senin için çay demledim.
Nasıl olmuş? Beğendin mi?

Sıcak olma, çocuğun dünyasına girmeyi, çocuğun en iyi oyun arkadaşı olmayı, iletişimde tonlama (ses tonu), jest ve mimikleri kullanmayı gerektirmektedir.

Sözel Pekiştireç Kullanma

Sözel pekiştireçler çocuğun kendine güvenini artırmak, çocuğu cesaretlendirmek ya da gösterdiği başarı için çocuğu ödüllendirmek gibi durumlara bağlı olarak çocuğa sunulan **"Çok güzel yaptın."**, **"Aferin."**, **"Harikasın."**, **"Çok güzel."** gibi sözel ödüllendirme ifadeleridir.

Sözel pekiştireç kullanırken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, kullanılan sözel pekiştireçlerin davranışla ilişkili bir şekilde çocuğa sunulmasıdır. Başka bir deyişle, çocuğun uygun davranışlarına verilen sözel övgü ifadelerinde, çocuğun dikkatini uygun/istendik davranışa yöneltmek için davranışı sözel olarak ifade etmek gerekmektedir. Dolayısıyla çocuğa sadece **"Çok güzel."**, **"Aferin."**, **"Harikasın."** demek yerine **"Ece, parmak kaldırarak söz alma davranışını çok beğendim, aferin sana."**, **"Arda çok güzel sıraya geçtin, aferin sana."**, **"Alper izin isteyerek arkadaşının kalemini alman çok güzel bir davranış, harikasın!"**, **"Aferin Ali, oyuncakları çok güzel topladın."**, **"Aslı hikâyeyi sessizce dinledin, harikasın!"** vb. şekillerde sözel pekiştireç sunulmalıdır.

Aferin sana...
Oyuncakları çok güzel
topladın ve yerine koydun.

Sözsel pekiştirenler, doğrudan çocuğun gösterdiği bir başarıya bağlı olarak verilebileceği gibi; çocuğun güvenini arttırmak için gösterdiği bir çabaya ilişkin ya da herhangi belirli bir olaya bağlı olmadan da sunulabilir.

Melis, dikkat dağınıklığı ve hiperaktivitesi olan bir öğrencidir. Hikâye etkinlikleri sırasında dikkatini vererek bir hikâyeyi başından sonuna kadar dinlemede zorlanmaktadır. Gökçe öğretmen, Melis'in her olumlu davranışını görmeye ve sözsel pekiştirenç kullanmaya özen göstermektedir.

Araştırmalar öğretmenlerin sınıflarında daha çok uygun olmayan öğrenci davranışlarına odaklandıklarını, öğrencilerinin uygun davranışlarını ise sözel olarak ödüllendirmeye daha az dikkat ettiklerini göstermektedir (Akgün, Yarar ve Dinçer, 2011; Dobbs, Arnold ve Doctoroff, 2004; Uysal, Akbaba-Altun ve Akgün, 2010). Oysaki öğrencilerin uygun davranışlarını görmek, bunları sözel ifadelerle desteklemek olumlu davranışların artmasında önemli bir role sahiptir. Dolayısıyla, **"Aferin, çok güzel yaptın."**, **"Ne kadar güzel oturuyorsun."**, **"Arkadaşına ne güzel yardım ettin."** şeklindeki sözel pekiştiriciler çocuğun kendine güveninin artması ya da gösterdiği başarının devamı için büyük önem taşımaktadır.

Bu bilgilere ek olarak, bir önceki sayfada yer alan örneğe dönecek olursak öğretmen bir öğrenciyi **"Çok güzel oturuyorsun."** şeklinde pekiştirirken bu pekiştirme diğer öğrenciler için de **"Ben de sessizce oturup öğretmenimi dinleyeyim."** şeklinde dolaylı bir pekiştirme olabilir. Bu şekilde diğer öğrenciler de olumlu bir davranışla biz de öğretmenimizin ilgisini çekebiliriz diye düşünerek pekiştirilme beklentisi ile yerlerinde oturabilirler. Aksi durumda dikkat çekmek amacıyla sınıfta koşmaya başlayan bir öğrenci gibi **"Ben de dikkat çekeyim."** diyerek o öğrencinin peşinden onlar da koşabilirler.

Aferin sana Ömer.
Arkadaşına yardım
ettiğin için teşekkür
ederim.

